
Meddelandeblad

Mottagare:
Socialnämnder, chefer och handläggare inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård

Nr 5/2014
Juni 2014

Nya regler om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter i socialtjänstens barn- och ungdomsvård

I det här meddelandebladet informerar Socialstyrelsen om nyheter i fråga om behörighet för dem som utför vissa arbetsuppgifter inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Det handlar dels om ändringar i socialtjänstlagen (2001:453), SoL, dels om nya föreskrifter från Socialstyrelsen (SOSFS 2014:7) om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter i socialtjänstens barn och ungdomsvård. Både lagändringarna och de nya föreskrifterna träder i kraft den 1 juli 2014.

Lägsta utbildningsnivå fastställs för behörighet

Ett av socialtjänstens svåraste uppdrag är arbetet med barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa, och arbetet med deras familjer. Personalens kompetens är väsentlig för att kunna uppnå rättssäkerhet och upprätthålla en god kvalitet på arbetet. Regeringen framhöll i förarbetena till de lagändringar som träder i kraft den 1 juli att det är särskilt viktigt att handläggarna som utför uppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården har hög kompetens och god erfarenhet. Genom att tydliggöra vilken kompetens som behövs för detta arbete ökar enligt regeringens bedömning, förutsättningarna för att barn och unga får lämpliga insatser av god kvalitet.¹

¹ Proposition 2012/13:175 Vissa frågor om behörighet för personal i hälso- och sjukvården och socialtjänsten s. 52.

I 3 kap. 3 a § andra stycket SoL införs från den 1 juli 2014 krav på lägsta utbildningsnivå för dem som utför vissa uppgifter inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård. De uppgifter som berörs är:

- bedömning av om utredning ska inledas,
- utredning och bedömning av behovet av insatser eller andra åtgärder, eller
- uppföljning av beslutade insatser.

Den som arbetar med dessa uppgifter inom socialtjänsten ska ha avlagt en svensk socio-nomexamen eller annan relevant examen på grundnivå i högskolan eller ha en utländsk utbildning som erkänts enligt 3 kap. 3 b § andra stycket SoL. Socialnämnden ansvarar för att den handläggare som självständigt utför arbetsuppgifterna har tillräcklig erfarenhet för uppgiften (3 kap. 3 a § tredje stycket SoL).

Socialstyrelsen har i SOSFS 2014:7 bland annat meddelat föreskrifter om kraven för vad som anses utgöra en annan relevant examen på grundnivå i högskolan. I samband med att dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 2014 upphör samtidigt Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2006:14) om personalens kompetens vid handläggning och uppföljning av ärenden som rör barn och unga att gälla.

Annan relevant examen på grundnivå i högskolan

En handläggare inom socialtjänsten som arbetar med vissa uppgifter som rör barn och ungdom och som inte har avlagt socio-nomexamen ska enligt 3 kap. 1 § SOSFS 2014:7 ha en kandidatexamen enligt bilaga 2 i högskoleförordningen (1993:100), eller motsvarande äldre examen.

Examen ska enligt 3 kap. 1 § SOSFS 2014:7 innefatta områdena:

- socialt arbete motsvarande minst 90 högskolepoäng (hp)
- juridik motsvarande minst 30 hp
- psykologi motsvarande minst 30 hp
- samhällsvetenskap motsvarande minst 15 hp

Av bilaga 2 i högskoleförordningen framgår därutöver att för kandidatexamen ska en student inom ramen för kursfodringarna ha fullgjort ett examensarbete om minst 15 hp inom huvudområdet för utbildningen.

Examen ska vidare innehålla kurser som ger vissa specificerade *kunskaper* i enlighet med 3 kap. 2 § SOSFS 2014:7. Kurserna behöver inte ha de benämningar som anges i föreskriften, utan det viktiga är att en handläggare inom ramen för sin examen har förvärvat de *kunskaper* som anges. Det blir den enskilda socialnämnden som vid en eventuell rekrytering får göra bedömningen om handläggaren uppfyller de krav som ställs i SOSFS 2014:7.

Att komplettera sin utbildning

Vilka kurser som ges och vilka examina som utfärdas vid olika högskolor i landet är upp till de enskilda lärosätena att avgöra utifrån den lagstiftning som gäller för högskoleväsendet. En examen som är utfärdad kan inte ändras. Däremot kan tidigare utbildning ofta tillgodoräknas vid utbildning som ska ligga till grund för en ny examen. I vilken utsträckning detta är möjligt blir dock i stor utsträckning upp till respektive lärosäte, som är självständiga myndigheter. Den som avser att komplettera sin utbildning för att uppnå de krav som ställs i Socialstyrelsens föreskrifter bör därför noga stämma av med sitt lärosäte vilka bedömningar som där görs i fråga om examina.

Den som redan har en kandidatexamen i socialt arbete

Den som har en kandidatexamen i socialt arbete och som arbetar eller vill arbeta inom socialtjänsten med vissa uppgifter som rör barn och ungdom kan behöva komplettera sin examen för att uppfylla de krav på högskolepoäng på vissa områden eller specifika kunskaper som anges i SOSFS 2014:7. Exempelvis kanske man inte har läst tillräckligt många poäng i juridik eller saknar vissa av de kunskaper som krävs. Eftersom det inte är givet att ett lärosäte efter komplettering utfärdar en ny kandidatexamen i samma huvudämne har det gjorts ett tillägg i 3 kap. 3 § SOSFS 2014:7. Där anges att även den som har en kandidatexamen eller motsvarande äldre examen med huvudämnet socialt arbete och som kompetterar sin examen med att läsa in högskolepoäng i de övriga områdena och de kurser som ger de kunskaper som krävs ska vara behörig.

Socialnämndens möjlighet att använda handläggare med utländsk utbildning

Socialnämnden har även möjlighet att använda handläggare med utländsk utbildning för att utföra de uppgifter som anges ovan, om utbildningen ensam eller tillsammans med yrkeslivserfarenhet motsvarar svensk socionomexamen eller annan relevant examen på grundnivå i högskolan (3 kap. 3 b § första stycket SoL). Det är Socialstyrelsen som i enskilda fall bedömer om kraven för detta är uppfyllda och som erkänner den utländska utbildningen och utfärdar bevis om behörighet. Detta framgår av 3 kap. 3 b § andra stycket SoL och 7 kap. 1 § socialtjänstförordningen (2001:937). Prövningen för att en person med utländsk utbildning ska anses vara behörig för att utföra arbetsuppgifterna görs i enlighet med bestämmelserna i SOSFS 2014:7.

Det är alltså Socialstyrelsen som efter ansökan från en person med utländsk utbildning bedömer om han eller hon kan anses vara behörig att arbeta med dessa uppgifter. Vid en eventuell anställning hos socialtjänsten ansvarar dock socialnämnden för att se till att personen i övrigt är lämplig för tjänsten.

Övergångsbestämmelser

Av övergångsbestämmelser till SoL samt SOSFS 2014:7 framgår att en handläggare som före ikraftträdandet den 1 juli 2014 anställts för att utföra de uppgifter som anges i 3 kap. 3 a § andra stycket SoL till och med den 30 juni 2019 är behörig att utföra de angivna uppgifterna.

Har handläggaren inte avlagt en svensk socionomexamen eller en annan relevant examen på grundnivå enligt SOSFS 2014:7 måste den innan den 30 juni 2019 ha kompletterat sin utbildning för att få fortsätta att arbeta med uppgifterna.

I vilken mån det är möjligt att tillgodoräkna sig utbildning från en tidigare examen är upp till varje enskilt lärosäte att besluta om utifrån kraven i högskolelagstiftningen.

Socialnämndens ansvar för den som självständigt utför arbetsuppgifter

Från den 1 juli 2014 införs dessutom ett nytt tredje stycke i 3 kap. 3 a § SoL där det anges att socialnämnden ansvarar för att den handläggare som självständigt utför arbetsuppgifterna som nämns i första stycket har tillräcklig erfarenhet för uppgiften.

Bestämmelsen syftar till att garantera att de som självständigt utför arbetsuppgifterna har tillräcklig erfarenhet för detta. Det har konstaterats att många handläggare som arbetar med myndighetsutövning inom den sociala barn- och ungdomsvården är nyutexaminerade eller

har väldigt liten erfarenhet i yrket. Med hänsyn till den svårighetsgrad som arbetsuppgifterna har framhåller regeringen att både den som är nytexaminerad och den som är oerfaren på området, men har arbetat med andra frågor i socialtjänsten, bör få lämplig introduktion och handledning i arbetet när den ska börja arbeta med myndighetsutövning inom den sociala barn- och ungdomsvården.² Det är alltså socialnämndens ansvar att säkerställa att den som självständigt utför arbetsuppgifterna har tillräcklig erfarenhet.

²²Prop. 2012/13:175 s. 53-54 och 94

Denna information (art nr 2014-6-21) kan laddas ner och beställas från Socialstyrelsens webbplats: www.socialstyrelsen.se/publikationer. Den kan även beställas från Socialstyrelsens publikationsservice, e-post publikationsservice@socialstyrelsen.se eller fax 035-19 75 29
